

BELSŐ ELVÁLASZTÁSÚ MIRIGYEK RENDSZERE

hormon váladékot termelnek → vérbe ürülnek → eljutnak a szervek sejtjeihez → a receptorokon megkötődnek, kifejtik hatásukat. „Lassú, krónikus jelátvitel”

2 részre különül el:

- **periférián/környéki** részen elhelyezkedő belső elv.mirigyek: pajzsmirigy, mellékpajzsmirigy, hasnyálmirigy, mellékvese, nemi mirigyek
- **központi szabályozó rész**: az agyalapimirigy hypophysis és a hypothalamus

KÖRNYÉKI RÉSZ MIRIGYEI:

PAJZSMIRIGY (glandula thyrioidea) : a pajzsporc előtti 2 lebenyből álló vöröses barna színű mirigyves szerv belsejében mirigyfészkek (folliculusok), ebben termelődik/raktározódik a pajzsmirigy **tiroxin, trijód-tironin, tetrajód-tironin**) hormonja, a **C sejtekben** (parafollicularis sejtek) a **calcitonin** képződik

A **tiroxin** serkenti a sejt oxidációs folyamatait, biztosítja a növekedést, érést.

szerepe fontos kémiai hőszabályozásban .

calcitonin: a kalcium anyagcserére hat., a mellékpajzsmirigy által termelt parathormon antagonistája: gátolja a Ca csontokból kiáramlását a vérbe: vér Ca szint csökkentő.

MELLÉKPJZSMIRIGY (g. parathyroidea):

a pajzsmirigy kötőszövetes tokjában hátul(4 db kisebb rizs nagyságú mirigy) hormonja a **parathormon** a kalcium és foszfor forgalomra hat, fokozza ezek kiáramlását a vérbe: vér Ca szint növelő.

HASNYÁLMIRIGY (PANCREAS): (kettős elválasztású mirigy: emésztőnedvet (exokrin működés) és hormont is termel (endokrin működés)

(kutyanyelv alakú)

Langerhans féle szigetszerv, a hormont termelő rész

inzulin a vércukorszintet csökkenti, β -sejtek termelik

glukagon a vércukorszintet emeli, α -sejtekben képződik

MELLÉKVESE (g. suprarenalis) : a vese felett helyezkedik el, a vese felső csúcsát borítja,

kívül kéreg (cortex) - belül velőállomány (medulla)

kéregállomány: kívül ,három rétegződés (zona), rétegeknek megfelelően három fajta hormon, szteroidos hormonok

zona glomerulosa - mineralocortikoidok: só és víz háztartásra hatnak,
zona fasciculata - glükocorticoidok: szénhidrát anyagcserére hatnak
(vércukorszint növelők),

zona reticularis - androgenek: másodlagos hím nemi jelleg kialakítása, nemi működés hormonok neve: dehidroepiandrosteron, androsteron, tesztoszteron (mindkét nemből termelődik)

velőállomány (medulla): belül, a szimpatikus idegrendszer módosult része
- **adrenalin, noradrenalin** aminosav származékok.

NEMI MIRIGYEK (glandulae sexuales):

here (testis) és a petefészek (ovarium)

ivarsejtek: petesejt, hímvarsejt képződik bennük, és hormontermelő mirigyként is működnek

- **tesztoszteron** herében

- **ösztrogén** és a **progeszteron** petefészekben

hatásuk: másodlagos nemi jelleg kialakítása

TOBOZMIRIGY (corpus pineale)

köziagy- középagy határán

működése: az ember „biológiai órájának” beállítása

egyik hormonja: melatonin

CSECSEMŐMIRIGY (thymus)

gátorüregben (mediastinum) van. Ujszülött kortól 5-10 éves korig nő, utána visszafejlődik

hormonjai: növekedés serkentők

nemi mirigyek működését gátolják

Belső elválasztású mirigyek működésének szabályozása

A környéki (perifériás) belső elválasztású mirigyek hormonszintézisét, elválasztását a központi szabályozó részek irányítják. (Kivétel mellékpajzsmirigy, mellékvese velő állománya, hasnyálmirigy, ezek működése független a központi részekről, a vér Ca^{++} mennyisége, glukóz tartalma, stb. szabja meg működésüket)

KÖZPONTI SZABÁLYOZÓ RÉSZEK: HYPOTHALAMUS **AGYALAPI MIRIGY (HYPOPHYSIS)**

AGYALAPI MIRIGY (HYPOPHYSIS)

A koponya alapján csontok által védett környezetben (töröknagyreg- sella turcica) helyezkedik el bab/cseresznye nagyságú, a felette lévő hypothalamus -hoz egy nyél (infundibulum) kapcsolja.

Származástanilag 2 részre tagolható:

elülső lebeny: **ADENOHYPHYSIS** mirigyhám eredetű

hátsó lebeny: **NEUROHYPHYSIS** idegszövet származék, külső csíralemezből fejl.

Az AGYALAPI MIRIGY HÁTULSÓ LEBENYE: **NEUROHYPHYSIS**

nincs saját hormon termelése - csak raktározza, és a vérbe üríti a hypothalamus nagysejtes magvaiban (látóideg kereszteződés feletti mag –nucleus supraopticus), III. agykamra melletti mag – nucl. paraventricularis) termelődött hormonokat.

Ezek a hormonok a hypothalamusból a nyélen keresztül futó idegrostok mentén vándorolnak a hátsó lebenybe.

Hormonok:

oxitocin : a simaizmok összehúzódása (terhes méh simaizomzata)

ADH (antidiuretikus hormon) régi elnevezéssel vazopresszin

a víz kiválasztás ellen hat, a víz visszaszívódását serkenti a vese csatorna rendszeréből (fakultatív víz visszaszívás)

AZ AGYALAPI MIRIGY ELÜLSŐ LEBENYE: **ADENOHYPHYSIS**

mirigyhám eredetű ,szövettani festéssel különböző sejttípusok különíthetők el benne ezek termelik a környéki belső elválasztású mirigyek működését szabályozó serkentő **TROPHORMON**okat. A belső elválasztású mirigyek „karmestere”

Hormonok:

ACTH - (mellékvesekéreg serkentő hormon – adrenocorticotrop h.), a mellékvesekéreg hormonszintézist fokozza , főleg a szénhidrát anyagcserére ható hormonok képződését

TSH - (pajzsmirigy serkentő hormon) thyroidea stimuláló hormon
a tiroxin termelődését fokozza a pajzsmirigyben

FSH - (tüsző serkentő hormon) folliculus stimuláló hormon
mindkét nemben megtalálható, nőknél a petefészekben a tüszőérést, és az ösztrogén szintézist, férfiaknál a herében a spermiumok képződését serkenti

LH - (sárgatest serkentő hormon) luteinizáló hormon
a sárgatestben a progeszteron szintézist serkenti, férfiaknál ezt a hormont **ICSH** nak nevezik, a herékben a tesztoszteron termelésre hat

Az eddig tárgyalt hormonok, a perifériás belső elv. mirigyeket serkentették, saját hormon szintézisre. A következő elülső lebeny hormonok nem belső elv. mirigyekre hatnak

PROLAKTIN - régi nevén: LTH
a tejelválasztás serkentője

GH - (növekedési hormon –**growth hormon**) régi nevén (STH)
csont, izom fehérjeszintézisét fokozva a növekedést serkenti

Az elülső lebeny hormonjainak elválasztását a hypothalamus kis sejtes magvaiban képződő **RELEASING** hormonok szabályozzák!!

HYPOTHALAMUS

Az agyvelő köztiagy részéhez tartozik, idegsejtek építik fel. Speciális tulajdonsága ezeknek a neuronoknak, hogy hormont képesek szintetizálni- **neuroszekréció**.

A vegetatív idegrendszeri szabályozás mellett az endokrin szabályozásban is szerepet játszik

a hypothalamus részei: 1 agybimbók (2 db –corpus mamillare)
szürke dudor (tuber cinereum)
előtte: látóideg kereszteződés (chiasma opticum)

hypothalamusz szabályozó hatása:

a neuroszekréciós sejtek , két magrendszert alakítanak ki.

kis sejtes magok pl.(ív alakú mag- nucleus arcuatus, belső hasi mag – n. ventromedialis, belső háti mag - n. dorsomedialis) kisméretű neuronok építik fel, felszabadító vagy **releasing hormonokat** termelnek , a kis sejtes magból az agyalapi mirigy nyeléhez jutnak, innen egy hajszálérhálózat vére szállítja az agyalapi mirigy első lebenyébe, ahol hatásukra indul el az elülső lebeny hormonjainak elválasztása

nagy sejtes magok pl (látóideg kereszteződés feletti mag- n. supraopticus, III.

agykamra melletti mag – n.paraventricularis)

az **oxitocin** és az **ADH** hormon itt szintetizálódik

a hypothalamusból a nyélen keresztül futó idegrostok mentén vándorolnak az agyalapi mirigy hátsó lebenyébe.

Hypothalamus –agyalapi mirigy elülső lebenye közt (hypothalamo-adenohypophysealis rsz.) - közvetett a kapcsolat (kapillaris vér)

Hypothalamus –agyalapi mirigy hátsó lebenye közt közvetlen kapcsolat (hypothalamo – neurohypophysealis rsz) – nyélen keresztül , idegrostokkal)

ÉRZÉKSZERVEK

- idegrendszerrel szoros összefüggés,
- környezetből információ felvétel, nagy mennyiségű, speciális (adekvát) inger felvételére szolgáló receptorokat tartalmaznak

Fajtái:

- látás érzékszerve
- halló és egyensúlyozó szerv
- ízézőszerv
- szaglószer
- tapintás érzékszerve (bőr)

LÁTÓSZERV (ORGANUM VISUS)

A külvilágból származó információk 2/3-a a látószerven keresztül jut be.

RÉSZEI:

- szemgolyó (oculus seu bulbus oculi)
- a szem járulékos alkotórészei (organa oculi accessoria)
- látópálya

SZEMGOLYÓ:

- a szemüregben, zsírszövetbe ágyazva helyezkedik el,
- kb 24 mm átmérőjű gömbszerű képződmény
- kívülről 3 burok határolja,
- a szem belsejében a szem fénytörő közegei találhatók

Burkok:

Kívülről befele haladva

külső burok v. rostos burok: (tunica fibrosa)

a szem alakját biztosítja

részei:

- o **szaruhártya (cornea)** (elülső 1/5-e a külső buroknak),
  - ereket nem, de nagy mennyiségű szabad idegvégződéseket tartalmaz,
  - teljesen átlátszó,
  - táplálását a csarnokvíz biztosítja,
  - az oxigént a környezet levegőjéből veszi fel
  - az első fénytörő közeget képezi.
- o **ínhártya (sclera)** (hátulsó 4/5 része a külső buroknak)
  - fehér színű, ezen tapadnak a szemmozgató izmok

(a külső burok alatt)

középső burok v. eres burok (tunica vasculosa):

- eres burok v. érhártya, nincs összenőve sem a belső sem a külső burokkal
- hajsálér hálózatot tartalmaz,
- pigment melanin barnás fekete színű,
- feladat: táplálja az ideghártyát

részei: 3 rész, előlről hátra haladva

-szivárványhártya (írisz)

színes gyűrűszerű lemez közepén nyílással, sok pigment sötét, kevesebb, akkor kék, ha nem tartalmaz pigmentet, piros színű lesz a szem. A közepén lévő nyílás, a pupilla, a szembe jutó fény mennyiségét szabályozza, sok fény- pupilla összeszűkül, kevés fény -pupilla kitágul. Tágasságát a pupillaszűkítő és pupillatágító izmok szabályozzák (simaizom, vegetatív beidegzés).

-sugártest (corpus ciliare)

az írisz külső szélénél, körkörös megvastagodás
kettős feladat:

-benne lévő simaizom, a **sugárizom (musculus ciliaris)**, a **szemlencse domborúságát szabályozza**, a lencsefüggesztő rostokon keresztül

- **csarnokvíz (humor aquosus) termelése** (az érhálózatban lévő vérből szűrődik ki)

-**valódi érhártya (choroidea)** kb. az ínhártyának megfelelően az ideghártyát táplálja a benne lévő kapilláris hálózat vére

belső burok, ideghártya (tunica nervosa) v. retina:

a központi idegrendszer kihelyezett része, a retinát idegsejtek hálózata építi fel itt helyezkednek el a fényérzékelő receptorok

- **csapok:** 5 millió - színek érzékelése
- **pálcikák:** 150 millió - fénylátás,

A retinában lévő receptorokból az ingerület a bipoláris idegsejtekre kerül, továbbadják, a dúcsejteknek és a dúcsejtek axonjai mint látóideg (II. agyideg- nervus opticus) hagyják el a szemet a vakfoltnál, az információ az agykéregbe a nyakszirtlebeny Br-17-es (látóközpont) mezőjébe jut.

A retina 2 nevezetes pontja:

- **vakfolt:** itt nincsenek receptorok, itt lép ki a látóideg (discus nervi optici)
- **sárgafolt (macula lutea)** az éleslátás helye, nagy mennyiségű csap receptor szem belsejében:

A szem fénytörő közegei:

1. **szaruhártyán** törik meg először a fény, külső burok része
2. **csarnokvíz**, (sugártest termeli) elülső, hátsó szemcsarnok
3. **szemlencse (lens)** 2x domború lencse, lencsetok veszi körül, ehhez kapcsolódnak a lencsefüggesztő rostok a függesztő rostok másik vége a sugártesthez kapcsolódik, ha a sugártest (sugárizom) összehúzódik, lencsefüggesztő rostok elernyednek a lencse domború lesz, - közelre nézésre állítódik be, ha sugárizom elernyed, a rostok megfeszülnek lencse laposabb lesz, távolra nézés.
4. **üvegtest (corpus vitreum)** gömb alakú 99% víz és kis mennyiségű rostos szerves anyagot tartalmaz,
szerepe: a szem burkait belülről megtámasztva egymáshoz tapasztja

A SZEM JÁRULÉKOS ALKOTÓRÉSZEI:

A: - szemmozgató izmok:

(harántcsíkolt izmok) 6 db, az ínhártyán tapadnak

4 db egyenes szemizom 2 db ferde

egyenes szemizmok:

felső egyenes (musculus rectus bulbi superior)

alsó egyenes (m. rectus bulbi inferior)

belső, külső egyenes szemizmok (m. rectus bulbi lateralis et medialis)

ferde szemizmok

felső ferde, alsó ferde szemizmok (m. obliquus bulbi superior et inferior)

III (nervus oculomotorius), IV (n. trochlearis), VI (n. abducens) agyideg idegzi be.

B: - a szem védő készülékei:

B/ 1- szemhéjak (palpebrae):

a szem előtt kagylószerű bőrredők, felső, alsó szemhéj, szemrés

feladata: könny eloszlata, idegentest bejutásának megakadályozása.

B/ 2- kötőhártya (conjunctiva)

a szemhéjak belső felszínét ill. a szemszögletet kívülről az ínhártyának megfelelően borító ereket tartalmazó hártya. a szaruhártyát nem fedi! védekezésben van szerepe

C: - könnykészülék (apparatus lacrimalis):

a könnymirigyek a szemüreg oldalsó részén, a könnyet termelik.
a szemhéjak mozgásával eloszlik a szem elülső felszínén, antibakteriális anyagokat tartalmaz
könny-orrvezetéken keresztül az orrüregbe

tágabb értelemben a látószervhez tartozik a látópálya is. lásd agyidegek (II. agyideg)

HALLÁS ÉS EGYENSÚLYOZÁS ÉRZÉKSZERVE - FÜL

3 szakaszra tagoljuk,
- külső fül (auris externa)
- középfül (auris media)
- belső fül (auris interna)

KÜLSŐ FÜL részei:

-fülkagyló (auricula):

a külső hallójárat körül található elasztikus porcos vázzal rendelkező, bőr borította aszimmetrikus képlet, a hanghullámok befelé terelése

-külső hallójárat (meatus acusticus externa):

2,5 cm hosszú S alakban görbült ceruza vastagságú csatorna, külső része porcos, belső része csontos falú amit bőr borít
a külső hallójárat belső végét a dobhártya zárja le.

-dobhártya (membrana tympani)

1 cm átmérőjű gramfon tölcserre emlékeztető, vékony kötőszöveti hártya, belső felszínéhez kapcsolódik a kalapács a levegő rezgéseit továbbítja a középfül felé

KÖZÉPFÜL, KÖZÉPSŐ FÜL részei:

-dobüreg (cavum tympani):

lapított téglatest alakú csontüreg a halántékcsontról mélyén, 6 fal határolja, belsejét nyálkahártya borítja.
dobüreg külső falán dobhártya, belső falán ovális ablak és a kerek ablak a belső fülbe vezet át, az elülső falból indul ki a fülkürt

-hallócsontocskák (ossicula auditus):

a dobüregben, három db., mm-es nagyságú csont

kívülről befele haladva ► **kalapács(malleus)** ► **üllő (incus)** ► **kengyel (stapes)**
egymáshoz ízületekkel kapcsolódnak, feladatuk a dobhártya rezgéseinek továbbítása

és felerősítése.

A dobhártya belső felszínéhez a kalapács kapcsolódik, ehhez az üllő, az üllőhöz a kengyel, a kengyel talpa az **ovális ablakhoz (fenestra vestibuli)** továbbítja a dobhártya rezgéseit, itt tevődik át a belső fül folyadékterére a rezgés

-fülkürt v. Eustach f. kürt (tuba auditiva),:

a dobüreg elülső falából kiinduló vezeték ami a dobüreget köti össze a garat orrgarati (nasopharynx) részével. A dobüreg szellőzését biztosítja, nyomáskiegyenlítő.

BELSŐ FÜL részei:

csontüregrendszer ez a **csontos belső fül (labyrinthus osseus)**, a csontos üregeken belül a **hártyás belső fül (labyrinthus membranaceus)** található. A 2 rész között folyadék található (perilympha), a hártyás belső fülön belül is folyadék van (endolympa).

-csontos belső fül részei: (csontcsatornák, üregek)

- **előcsarnok (vestibulum)** - körte alakú üreg közepén

- **csontos félkörös ívjáratok (canalis semicircularis)** az előcsarnokból hátra kiinduló 3db félkörös járat

- **csontos csiga (cochlea)** - előcsarnokból előre, csiga vázra emlékeztet

-hártyás belső fül részei: (vékony hártyából áll)

- **zsákocskas (sacculus), tömlőcske (utrículus)** az előcsarnokban

- **hártyás félkörös ívjáratok (ductus semicircularis)** a csontos félkörös ívjáratokban

- **csigavezeték (ductus cochlearis)** a csontos csigában

a hártyás belső fül részeiben található a hallás és az egyensúlyérzés receptorai:

egyensúlyozás receptorai:

a dinamikus egyensúlyozás receptorait a hártyás félkörös ívjáratokban belül a statikus egyensúlyozás receptorait a zsákocskas és tömlőcske fal megvastagodásában találjuk (támasztó és érzékhámsejtek, melyeket kocsonya borít). Adekvát inger az endolympa áramlás, mely az érzékhámsejtekben elektromos potenciált kelt.

hallás receptorai: a csigavezetékben a Corti-féle szervben vannak

- speciális érzékhám az alaphártyán (membrana basillaris): szőrsejtek és támasztó sejtek, ezek tetején tetőlemez (membrana tectoria) ami kocsonyás masszát alkot

hanghullámok ► dobhártya rezgése ► hallócsontocskák átadják a belső fül folyadékterének csigavezetékben tovaterjedő folyadékhullám, a Corti- féle szervben a receptorok a tető.lemeznek ütődnek (akciós potenciál)
a magas hangok a csiga alapi részén a mély hangok a csiga csúcsán,
A VIII. agyideg továbbítja a receptorokban kialakult akciós potenciált az agykéreg felé.

KERINGÉSI RENDSZER

-A sejtek tápanyagokkal (glukóz, aminosavak, stb. O₂) való ellátását és a bomlástermékek elszállítását a keringési rendszer biztosítja
zárt rendszer, amiben egy speciális folyékony kötőszövet, a vér kering, szállítva a tápanyagokat és a bomlástermékeket

2 részre osztjuk:

**SZÍV
ÉRRENDSZER**

SZÍV (COR)

A mellüregben a két tüdő között a gátorüregben (mediastinum) helyezkedik el, a szívburok veszi körül.

Kb. 300g tömegű üreges, izmos falú szerv

részei:

alapi rész (basis cordis): felül szélesebb, nagyerek ki és belépése figyelhető meg
az alaphoz megfelelően a szív belsejében a **pitvarok (atrium)**

csúcsi rész (apex cordis): az alsó kúpszerű rész, a csúcs területén a szív belsejében

a **kamrák(ventriculus)**

a 2 részt egymástól kívülről egy körbefutó barázda a koszorúér barázdája választja el, a barázdának megfelelően a szív belsejében egy rostos gyűrű képezi a határt ,ami tökéletesen szeparálja a pitvarokat a kamráktól.

A szív belsejében egy függőleges sötét sáv a szívsvény (septum)a szívet jobb szívfélre és bal szívfélre osztja. A két szívfél között a vér csak az ereken keresztül (vérkörökön) keresztül áramlik!

SZÍVFAL SZERKEZETE: 3 réteg

-külső réteg a **pericardium kettős**: zsigeri lemez (epicardium) és fali lemez
vékony kötőszöveti hártya ,a szívburok zsigeri lemeze

-középső réteg a **myocardium** az izom réteg

- a szívfal fő rétege, térben elágazódó szívizom sejtekből áll, harántcsíkolatot mutat
- akaratunktól függetlenül működik, nagy erő kifejtésre képes
- pitvarokban vékonyabb 2 rétegű, a kamrákban vastagabb 3-as rétegződésű.
- legvastagabb a bal kamra izomzata

-belső réteg, szívbelhártya (**endocardium**)

vékony hártya az erek belső rétegéhez hasonló
véralvadást a szívfalon megakadályozza, a billentyűk az endocardium
kettőzeteiből alakulnak ki.

SZÍV ÜREGEI:

pitvarok (atrium) és kamrák(ventriculus) a szív belsejében
pitvarok fenn, kamrák lenn

jobb pitvar (atrium dexter):

kocka alakú, egy vak tasak, kiboltosulás - jobb fülcse, fésűizmok
vékony fal, kettős izomréteg

3 nagy ér beszájadása (vénás vért szállítanak a szívbe, a nagyvérkör vége)

felső üres visszér (véna cava superior)

alsó üres visszér (véna cava inferior)

szív saját fővisszere (sinus coronarius)

alatta a jobb kamra, j. pitvar és j. kamra között a jobb vénás szájadék v. j.pitvar-kamrai
szájadék található

jobb kamra (ventriculus dexter):

- jobb vénás szájadék, ebben:
- szívbillentyű, a **háromhegyű vitorlásbillentyű (valva tricuspidalis)**
- fala vastagabb, keresztmetszete félhold alakú
- szemölcsizmok az inhúrok tapadási helye
- egy verőér lép ki innen a **tüdőverőér (truncus pulmonalis)**, a kisvérkör ezzel az
érrel kezdődik
- **tüdőverőér** vénás vért szállít!!

bal pitvar (atrium sinister):

- kocka alakú üreg, háromszögletű vak tasak - bal fülcse
- vékony fal
- 4 db ér vezet bele, a
tüdőgyűjtőerek (vena pulmonalis) a kisvérkör vége, artériás vért szállít

a bal pitvar és a bal kamra közt a bal vénás szájadék v. bal pitvar-kamrai szájadék
bal pitvar alatt

bal kamra (ventriculus sinister):

- bal vénás szájadék: **2 hegyű vitorlásbillentyű (valva bicuspidalis vagy mitralis)**
- itt a **legvastagabb a szívfal**, a bal kamra nagy ellenállással szemben löki ki a vért,
- keresztmetszetben kör alakú
- egy verőér lép ki innen a **főverőér v. aorta**, ezzel az érrel kezdődik a nagyvérkör

SZÍVBILLENTYŰK: a vér áramlását egyirányúvá teszik, 2 típus

1, a vénás szájadékokban:

vitorlásbillentyűk

jobb: 3 hegyű vitorlásbillentyű

bal: 2 hegyű vitorlásbillentyű

a pitvarból a kamrába engedi át a vért !!

felépítés: kötőszövetes gyűrű (a vénás szájadékoknak megfelelően)

-billentyűvitorla (gyűrűbe illeszkedik)

-ínhúrok a vitorla szabad széléről kiinduló vékony fonalak, tapadnak a kamrák belsejében a **-szemölcs izmok**on.

2, a szívből kiinduló verőerek (aorta, tüdőverőér) kezdeti részén:

zsebes vagy félhold alakú (semilunaris) billentyűk

zsebes billentyűk a **kamrából a nagyerek felé** engedik áramlani a vért

SZÍV INGERKÉPZŐ ÉS VEZETŐ RENDSZERE

saját ingerképző és vezető rendszerrel bír, beidegzésétől megfosztott szív is működik

részei:

sinuscsozó (nodus sinoatrialis): elsődleges ingerképzés, a jobb pitvar falában a felső üres visszér beszájadásánál található, speciális szívizom sejtekből áll, eztán az ingert a pitvarizomzat vezeti a

pitvar-kamrai csomóhoz (nodus atrioventricularis), a jobb pitvar-kamra határán, a másodlagos ingerképzés hely,

innen az ingerület a kamrák területére vezetődik át, az átvezetést a

His-köteg (fasciculus atrioventricularis) biztosítja a pitvarokból a kamrák felé, kamrák közötti sövényen ketté ágazik:

jobb Tawara -szárra és **bal Tawara -szárra** ezek a kamrák területén felrostozódnak, végelágazódásokat kialakítva: **Purkinje- féle végelágazódások**

összehúzóadás (systole), előbb a pitvarok, azután a kamrák

A szív beidegzése: a vegetatív idegrendszer befolyásolja, a saját ingerképzést, vezetést

- szimpatikus és paraszimpatikus rostokat egyaránt kap
- szimpatikus gyorsítja, a paraszimpatikus csökkenti a szívfrekvenciát
- a n.vagus szállítja a paraszimpatikus rostokat

szív burkai: 2 rétegből áll: fali és zsigeri lemez
zsigeri lemez a szív külső felszínére simul epicardium
a fali lemez és zsigeri lemez közt hajszálnyi rés, üreg benne cseppnyi folyadék

VÉRKÖRÖK:

a szív jobb és bal fele a vérkörök által kerül kapcsolatba

KIS ÉS NAGYVÉRKÖR

a kiindulási hely a kamra, végződési helye a pitvar

kisvérkör a jobb kamrából indul ki, bal pitvarban végződik

jobb kamrából tüdőverőér ,halad a tüdő felé, verőér de CO₂ -ban dús vért szállít, egyre kisebb átmérőjű erekre ágazódik szét (arteria, arteriola)- hajszalerek (capillarisok) az alveolusok körül- gázcsere a CO₂ leadása O₂ felvétel- a tüdőből a tüdőgyűjtőér a bal pitvarba
jobb kamra- tüdő –bal pitvar

nagy vérkör a bal kamrából indul ki, és a jobb pitvarban végződik

a bal kamrából a főverőér az aorta lép ki, az aortából egyre kisebb és kisebb átmérőjű erek alakulnak ki testszerte, ezekből hajszalerek (capillarisok) jönnek létre a szervek szöveteiben, itt lezajlik a tápanyag- és bomlástermék cseréje , majd egyre nagyobb átmérőjű gyűjtőerek (venula, vena) szedődnek össze, amik a vénás vért a jobb pitvarba szállítják vissza(felső, alsó üreges visszér, szív saját visszere)
Bal kamra- test- jobb pitvar

ÉRRENDSZER: a keringési rendszer másik eleme, zárt csőhálózat amiben a véráramlást a szív működése hozza létre. A nagy és kisvérkörben a következő értípusokat különböztetjük meg.

- verőér (arteria)
- hajszalér (capillaris)
- visszér v. gyűjtőér (vena)

ARTÉRIÁK

A szívtől távolodva szállítják a vért. Faluk hármás rétegződésű.

belső réteg (tunica intima): speciális laphám (endothel) , véralvadást gátol
középső réteg (tunica media): főként simaizmot tartalmazó izom réteg
külső réteg (tunica adventitiva): kollagén és rugalmas kötőszövetes réteg,

kör alakú keresztmetszet, pulzáció, a lüktetés- pulzus
a szívtől távolodva átmérő csökken, végül hajszálerekké ágaznak

CAPILLARISOK

hajszálerek ,legkisebb átmérőjű érszakasz, vékony érfal

a keringési rendszer feladata, a tápanyagok leadása és a szöveti bomlástermékek felvétele ezen a szakaszon történik.

VÉNÁK

gyűjtőerek, ovális keresztmetszet,
3-as rétegződésű fal, a középső réteg főként elasztikus rostokat tartalmaz,
tágulékony érszakasz, a szív felé vezetik a vért

NAGYVÉRKÖR EREI

bal kamrából a főverőérrel aorta -val kezdődik (pásztorbot formájú érszakasz)
a nagyvérkör összes verőere, a főverőérből származik.
Az aorta szakaszai:

- **felszálló aorta (aorta ascendens)**
- **aorta ív (arcus aortae)**
- **leszálló aorta (aorta descendens)** két részre tagolódik:
  - mellkasi aorta – aorta thoracica**(a mellüregi rész)
  - hasi aorta – aorta abdominalis** (a rekeszizom alatt, a hasüregben)

felszálló aortából ered a **jobb** és **bal koszorúér (arteria coronaria dextra et sinistra)** a szív saját vérellátására,

aorta ívből több ér származik : a fej nyak területét ellátó verőerek innen származnak

jobb oldalon:- felső feji-felső végtagi értörzs (**truncus braciocephalicus**), ebből két ág:

- **jobb oldali közös fej verőér (arteria carotis communis dextra)** fejbe jut
- **j. oldali kulcscsont alatti verőér (art. subclavia dextra)**
majd folytatásában a
  - **hónalj verőér** (art. axillaris) ennek folytatása a
  - **kari verőér** (art. brachialis), elágazódik:

-orsócsonti (art. radialis) és singcsonti (art. ulnaris) verőérre

bal oldalon:- bal oldali közös fej verőér (art. carotis communis sinistra)

- **bal oldali kulcscsont alatti verőér (art. subclavia sinistra)** ennek folytatása a jobb oldalnak megfelelő felső végtagon.

A mellkasi aorta (aorta thoracica) folytatása a hasi aorta (aorta abdominalis)

- páros zsigeri ágak, a páros hasüregi szervekhez verőerek
- páratlan zsigeri ágak a páratlan szervekhez verőerek

a hasi aorta a kismedencében kettéágazik

egy **jobb és baloldali közös csípőverőérre (art. iliaca communis)**

a közös csípőverőerek **belső és külső csípőverőérre** ágaznak (art. iliaca interna et externa)

a külső a comb területére lép és a combverőérben (**art. femoralis**) folytatódik, a combverőér a térdhajlatnál (art. poplitea) 3 ágra válik **elülső -hátsó sípcsonti verőér** (art. tibialis ant. et post.)és **szárkapcsi verőér (art. peronea)**

Ezek az aortából származó verőerek egyre kisebb átmérőjű erekre ágaznak szét, majd ezekből hajszálerek képződnek. A hajszálerek vénákba szedődnek egyre nagyobb átmérőjű vénákat kialakítva. A szívbe (jobb pitvar) a vénás vért három nagy véna szállítja.

Vénás rendszer

- felületes gyűjtőerek v. bőrvénák – mély gyűjtőerekbe ömlenek – billentyűk bennük passzív tágulás

- mély gyűjtő erek v. mélyvénák – néhol párosával kísérik a verőereket, nevük megegyezik az adott szakasz verőérével.

Szívbe jutó fővénák:

- **felső üres visszér (vena cava superior)** a fej nyak, felső végtagok területéről

- **alsó üres visszér (vena cava inferior)** az alsó végtagok és hasüreg szerveiből

- **szív saját visszere (sinus coronarius)** a szívből.

LÉGZŐRENDSZER (APPARATUS RESPIRATORIUS)

az emberi szervezet aerob szervezet, működéséhez oxigénre van szüksége. Az oxigén felvételét és a légnemű bomlástermék, a CO₂ leadása a légzőrendszer segítségével valósul meg.

Légzőrendszer részei:

- 1, felső légutak
- 2, alsó légutak
- 3, tüdők

1, FELSŐ LÉGUTAK:

ORR – NASUS:

2 része van : az arc síkja előtt a **külső orr**, mögötte az **orrüreg**,

-**külső orr** : porcos, csontos váz amit bőr borít,
részei: orrhát, orrnyereg, orrcsúcs, orrszárnyak, orrnyílások

-**orrüreg (cavum nasi)**: csontüreg, alatta a szájüreg felé csontos határ, felette koponya ürege

- hátul a garatba nyílik

- az orrüregben előlről hátra haladó orrsövény (septum) osztja ketté

- nyálkahártya béleli, az orrüreg oldalsó falán 3 pár orrkagyló

- az orrkagylók alatt, az orr melléküregeinek (sinus paranasales :homloküreg-sinus frontalis, arcüreg- sinus maxillaris, ékcsonti öböl- sinus sphenoidalis, rostasejtek-cellulae ethmoidales) beszájadzása

feladata:

- előmelegíti a levegőt,
- vízpárával telíti
- a csillószőrös hámrétege kiszűri a részecskéket.

GARAT – PHARYNX:

Izmos falú, kitágult cső a koponyaalaptól lefele húzódik, a nyelőcsőben folytatódik
Az emésztő és a légzőrendszer közös része

Szakaszai:

- **orrgarat (pars nasalis pharyngis)** - ide nyílik az orrüreg, a fülkürt, itt található a garatmandula (tonsilla) nyirokszerv.
- **szájgarat (pars oralis pharyngis)**- a szájüreg a torokszorossal szájadzik ide
- **gégegarat (pars laryngea pharyngis)** - a gége innen indul ki.

2, ALSÓ LÉGUTAK:

GÉGE – LARYNX:

porcokból és kötőszövetes lemezekből felépülő üreges szerv

- páros és páratlan porcok

- **páratlan porcok** : **pajzsporc (cartilago thyroidea)**

gyűrűporc (cart. cricoidea)

gégefedő (epiglottis) a gégebemenetet zárja nyeléskor

- **páros porc**: **kanna porc (arytenoidea)**

üregét nyálkahártya borítja, -a pajzsporc és kannaporcok között a hangszalag feszül ki gége a hangadás szerve

LÉGCSŐ - TRACHEA:

C alakú, porcok vázzal rendelkező kb.10cm hosszú csőszerű szerv

- elől, oldalt domború, hátul lapos hátul nincs porc, kötőszövet és simaizom képi a falat

- belsejében nyálkahártya, csillószőrös hengerhám

- alsó vége a tüdőbe lépés előtt kettéágazik **jobb és bal oldali főhörgőre**

HÖRGŐK- BRONCHUS:

A légcső folytatásába eső csőszakasz, ami már a tüdőben ágazik tovább.

Lásd tüdőnél.

3, TÜDŐK – PULMO:

páros szerv!! jobb és bal tüdő (pulmo dexter et sinister)

kúp alakú, szivacs tapintású szerv a mellüregben, a gázcsere (külső légzés) itt történik .
részei:

-**csúcs (apex pulmonis)** - felső része

-**alapi rész (basis pulmonis)** - a rekesz felé mutat

-egymás felé tekintő része: itt van a **tüdőkapu (hilus pulmonis)**

a tüdők legnagyobb osztási egységei a **lebenyek (lobus)** :

jobb tüdő: **3 lebenyből**

bal tüdő: **2 lebenyből**

lebenyeken belül kisebb osztási egységek: **szelvények (segmenta)**

a hörgő elágazódása a tüdő belsejében:

(egyre kisebb átmérőjű, egyre nagyobb számban csövek alakulnak ki)

tüdőkapunál lép be a **jobb és bal főhörgő (bronchus principalis dexter et sinister)**

a lebenyeknek megfelelően **jobb o. 3, bal o. 2 lebenyhörgőre** (bronchus lobaris) ágazik,

a lebenyhörgők **szelvényhörgőkre** (bronchus segmentalis) majd **hörgőcskékre (bronchiolus)** ágaznak el, ezután

(a hörgőcskék falában már nincs porcos váz, tágulni, szűkülni tud!)

tüdő léghólyag vezeték (ductus alveolaris), ezek végén szőlőfürt szerűen ülnek a **tüdő léghólyagocskák (alveolus)**

az alveolusok fala egyrétegű laphám, körülötte kisvérkör hajsálérhálózata ►gázcsere

EMÉSZTŐRENDSZER

- tápanyagok felvétele,
- alkotórészekre bontás (emésztés)
- építőanyagok felszívása
- emészhetetlen részek eltávolítása a feladata

RÉSZEI: 2 rész

emésztőcsatorna : kb 8m hosszú cső a szájnyílástól a végbélnyílásig
nagy emésztőmirigyek: máj, hasnyálmirigy váladékuk ebbe a csatornába ürül

EMÉSZTŐCSATORNA

Más és más tágasságú csőszakaszok, eltérő funkcióval rendelkeznek

A csőszerű zsigerek **falszerkezete:**
több réteg, belülről kifelé haladva

- nyálkahártya réteg (tunica mucosa) belül, (nyh. mirigyei)
- nyálkahártya alatti kötőszövetes réteg (tela submucosa)
- izomréteg (tunica muscularis) simaizmok, belső körkörös és egy külső hosszanti réteg, perisztaltika
- savós hártya alatti kötőszövetes réteg (tela subserosa)
savós hártya réteg hashártya, nem mindenütt van (tunica serosa)

nem minden réteg van meg mindenütt

EMÉSZTŐCSATORNA SZAKASZAI:

Felső szakasz:

- szájüreg, garat, nyelőcső

Középső szakasz:

- gyomor és vékonybelek

Alsó szakasz:

- vastagbél

Felső szakasz részei:

SZÁJÜREG (cavum oris):

2 rész

előcsarnok (vestibulum oris): a fogsor előtt, kívül

valódi szájüreg :a fogsor mögött

a valódi szájüreget, felül elöl a kemény száypad, hátul a lágy száypad választja el az orrüregtől, az alsó határa a szájfenék (izmos rész) a szájüreg hátra összeszűkül, ez a torokszoros, a garatba torkollik (szájgarat)

a szájüreg szervei:

FOGAK (dentes): 32 db (felső-alsó fogsor), kvadránsokra (fogsor negyed) oszthatók

2 metsző, 1 szem, 2 kis őrlő, 3 nagy őrlő

felépítése: dentin-alapállomány, a korona területén zománc borítja, a fogaknak a beékelődő része a gyökér, cement borítja, belsejében üreg található, kötőszövet, erek töltik ki.

NYELV (lingua): a szájfenékhez rögzül harántcsíkolt izmok és nyálkahártya,

3 rész:

csúcs

test

nyelvgyök(nyirokszerv)

Ízérzés, hangképzés, falat kialakítása

NYÁLMIRIGYEK (nyálat termelik – saliva)

3 nagyobb páros nyálmirigy ► több kisebb elszórva a szájüregben

- fültőmirigy (glandula parotis) -a fül előtt, legnagyobb nyálmirigy.
- álkapocs alatti nyálmirigy (gl. submandibularis)
- nyelv alatti nyálmirigy (gl. sublingualis)

külső elválasztású mirigyek (kivezető csövük van) vegetatív beidegzés,
nyál 1,5 liter/nap ,nyál amiláz tartalmú, szénhidrátok (keményítő) bontása

GARAT- PHARYNX:

(lásd légzőrendszer)

NYELŐCSŐ- ESOPHAGUS: garat és gyomor között, kb.25cm, csőszerű izmos falú hüvelykujj vastag, 3 szakasz:

- nyaki
- mellkasi
- hasi szakasz,

élettani szűkületek figyelhetők meg.

simaizom rétegek miatt perisztaltikus mozgással rendelkezik,

nyelőcsőben nincs emésztés!

Középső szakasz részei:

GYOMOR – VENTRICULUS v. GASTER:

rekeszizom alatt, J alakú , az emésztőcsatorna legtágabb része
részei:

- **gyomorszáj (cardia)** ide torkollik a nyelőcső, e felett **gyomorfenék (fundus)**,
alatta **gyomortest**, majd a
- **gyomorkimenet (pylorus)**, itt záróizom, szakaszos ürülés elősegítésére,
- **kis és nagy görbület (curvatura minor et major)** határolja,

falszerkezet (lásd előbb):

nyálkahártya: redőzött, benne a gyomormirigyek, jellegzetes csöves mirigyek:

fő sejtek: pepsinogen elválasztása

fedő sejtek: sósav termelés, aktiválja a pepsinogent ►pepsin

melléksejtek: mucin , bevonja a nyálkahártyát, önemésztődést gátol

izomréteg: 3-as rétegződés

hashártya (peritoneum) borítja

- **szerep:**

raktározó, reservoar, másodsorban emésztő, tárol és szakaszosan ürít a bélbe
csak a fehérvérsejtek tudnak itt emésztődni,
víz, gyógyszerek, alkohol, felszívódása

VÉKONYBELEK (intestinum tenue): a leghosszabb rész kb.6 méter, egyenletes sima
felszínű szakasz, az emésztési folyamatok többsége itt zajlik

részei:

- **patkóbél- DUODENUM**
- **éhbél - JEJUNUM**
- **csípőbél- ILEUM**

PATKÓBÉL: –C alakú, a gyomor folytatásában, kb 20-25 cm hosszú

- hasnyálmirigy feje illeszkedik homorulatába

- ide nyílik a közös epevezeték (ductus coledochus), hasnyálmirigy fő
kivezetőcsöve (ductus pancreatis)

ÉHBÉL: a hasüreg közepén, vízszintes kanyarulatok,

CSÍPŐBÉL: -csípőlapátok közötti területen, függőleges kanyarulatok

perisztaltikus mozgás

jellegzetes nyálkahártya: bélbolyhok, mikrobolyhok, felszívódáshoz felületnövelés!

felszívódás és emésztés egyaránt

gyomortartalom itt keveredik a hasnyálmirigy nedvével, epével, bélnedvekkel

Alsó szakasz részei:

VASTAGBELEK (*Intestinum crassum*):

Keret formájában veszik körül a vékonybeleket, kiöblösödések, behúzódnások vannak rajta, kb. 1,5m hosszú

Részei:

- **vakbél (cecum) ebből:** féregnyúlvány (*appendix processus vermiformis*) csökevényes bélszakasz, nyirokszervként fogható fel
- **remesebél (colon)** ► felszálló remese (*colon ascendens*), haránt remese (*colon transversum*), leszálló remese (*colon descendens*), szigma bél (*colon sigmoideum*)
- **végbél (rectum)**

tágabb bélszakaszok, behúzódnások, kiemelkedések, „hurkák”

bélbolyhokat nem tartalmaz, emésztés nem történik, csak felszívódás, víz, ásványi sók, nagy mennyiségű baktériumot tartalmaz,

a végbél izomzata speciális,

- belső záró izom, (akaratunktól független) simaizom
- külső (akaratunktól függő) harántcsíkolt izom

NAGY EMÉSZTŐMIRIGYEK

Az emésztőcsatornába nyílik kivezetőcsövük

MÁJ – HEPAR:

1500 g tömegű, vöröses barna színű, a rekesz alatt a hasüreg felső részén

- **jobb lebeny** (*lobus hepatis dexter* - nagyobb)
- **bal lebeny** (*lobus hepatis sinister* - kisebb)

felszínei: domború **rekeszi felszín** (rekesz felől)

zsigeri felszín (alul) H alakú barázda rendszer a **májkapu** (*porta hepatis*)
erek ki-be a májból és a máj epevezetéke,

a májsejtek májlebenykeket hoznak létre

- működés összetett:

epeelválasztás,

glikogén raktár,

vérfehérjék szintézise,

vörösvértestek festékanyagából, a bilirubin a májban képződik

méregtelenítő

kapuvisszér: *vena portae*

– gyomorból

- vékonybélből

- vastagbélből

- hasnyálmirigyből, lépből gyűjtőerek vérének viszi a májba – egyre nagyobb

- elágazások után (!) öblöcskék- (sinusoidok) ezután gyűjtőeres hálózat= máj kivezető gyűjtőeres rendszere (venae hepaticae)- vena cava inferiorba ömlik.
- Epeutak a májban a fő epevezetékbe csatlakoznak (ductus hepaticus), májkapun elhagyja a májat.

Epehólyag (vesica fellea) itt tárolódik a máj által termelt epe, kivezető csöve közös a máj fő epevezetékével: ductus choledochus

HASNYÁLMIRIGY- PANCREAS:

- Kutyanyelv alakú, 100-150 g tömegű, patkóbél homorulatában
- kettős elválasztású mirigy
- külső elválasztású rész 99%-ban,
- 1%-ban belső elválasztású Langerhans f. szigetszerv inzulint és glukagont termel,
- hasnyálmirigy váladéka, a hasnyál emésztőenzimeket tartalmaz, a fő kivezetőcsöve a patkóbélbe nyílik.

KIVÁLASZTÓRENDSZER

Vízoldékony bomlástermékek eltávolítása, szervezet víztartalmának szabályozása

részei:

- vizeletképző szervek: vese
- vizeletelvezető szervek: húgyvezeték, húgycső,
- vizeletraktározó szervek: húgyhólyag,

VESE – REN:

Páros bab alakú szerv, hasüreg hátulsó részén, hashártya mögött, 3-as tokban

részei:

felső, alsó pólus, külső és belső szél, vesekapu (hilus renalis - a belső szélen)

2 rész: hosszmetzetben:

A, MŰKÖDŐ RÉSZ (parenchyma) a vizelet elválasztását végzi

B, VIZELETGYŰJTŐ RÉSZ

A, MŰKÖDŐ RÉSZ:

Kéregállomány (substantia corticalis)

Velőállomány (substantia medullaris)

velőállomány: belül, piramis alakú (pyramides renales), csíkoltságot mutat

kéregállomány :kívül, de a velőáll. közé is benyomul oszlopszerűen (columnae renales), szemcsézett

a kéreg és velőállományban találjuk a vesék működési egységeit a **nephron**-okat vesénként 1-1,5 millió nephron

nephron részei:

-**vesetestecske v. Malpighi test** a kéregállományban

-**elvezető csatorna** főként a velőállományban, de egyes szakaszai a kéregben

vesetestecske: **hajszálérgomolyag**ból (glomerulus) és ezt körülvevő kettős falú **Bowman tok**ból áll, ebbe bevezető verőér (afferens arteriola) kanyargások után kivezető érként (efferens arteriola) elhagyja a Bowman tokot.

Vizeleti polus: elvezető csatorna :a vesetestecskéből indul ki, szakaszai elsődleges kanyarulat csatorna (tubulus contortus proximalis) - kéregben
leszálló ág
Henle- kacs- velőbe átmegy
felszálló ág
másodlagos kanyarulat csatorna (tubulus contortus distalis) - kéregben
gyűjtőcsatorna - a vizeletgyűjtő részbe vezet

nephron: a vizeletképzés helye

vesetestecske: érgomolyagból folyadék szűrődik ki, elsődleges vizelet, **szűrlet** fehérjementes vérplazma- napi 150 liter
ebből 1,5 liter végleges vizelet lesz, a többi az elvezető csatornából visszaszívódik

elsődleges kanyarulat csatorna: vízvisszaszívás-obligát vízvisszaszívás, a kiválasztott ,filtrált glukóz visszaszívódik, Na, Cl ion visszaszívása,

leszálló ág a vese velőállományába jut --vizelet besűrűsödik

másodlagos kanyarulat csatorna:

a szervezet víztartalmától függően, változik a csat. vízáteresztőképessége, antidiuretikus hormon, a víz számára átjárhatóvá válik -vízvisszaszívódás

B, VIZELETGYŰJTŐ RÉSZ

A vese belsejében ,hártyás üregek

kis kelyhek (calices renalis minores), nagy kelyhek (calices renalis majores), vesemedence (pelvis renalis)

vese szemölcsök végén nyílik a gyűjtőcsatorna, ide vezeti a keletkezett vizeletet a vesemedencéből az ureter továbbítja, a hólyagba

HÚGYVEZETÉK_ URETER: vizeletelvezető szerv

Ceruza vastagságú cső a vesemedencét és a húgyhólyagot köti össze,

a húgyhólyag alsó falán lép be
a vizeletet perisztaltikus mozgással továbbítja,
ferdén fúrja át a hólyagfalat- nincs a vese felé vizelet visszaáramlás.

HÚGYHÓLYAG (vesica urinaria): vizeletraktározó szerv
Citrom alakú a szemérem csontok mögött, a kismedencében ,üreges, izmos falú tömlő

Részei:

csúcsi rész, test, és alapi rész,
Nyálkahártya borítja, háromszög alakú területen sima
falában többrétegű simaizom
legmélyebb pontjából indul a húgycső
Belső záróizom–simaizom, akaratunktól független.

HÚGYCSŐ (urethra): vizeletelvezető szerv

Női: rövid egyenes

Férfi: hosszabb, kanyarulatós

Záróizmok:

belső záróizom : a hólyagfalban, simaizomból, akaratunktól független műk.

külső záróizom: a medencefenék izomzatán áthaladáskor, harántcsíkolt, akaratunktól
függő műk.